

Torsdag 23. novbr. 1950

MORGENPOSTEN

Ikke av lyst, men av plikt — sier biskop Berggrav OM REISEN TIL KROGSKOGEN

I går tok retten fatt på det avsnitt i Bergsviks skrift og Langelands bok som omhandler biskop Berggravs reise til Krokskogen 15. april 1940 og biskopens deltagelse i juniforhandlingene.

I Bergsviks skrift er det framstilt slik at biskopen søkte å stanse den uorganiserte norske motstanden.

Som kjent, ble biskop Berggrav avbildet i det tyske blad «Signal» med en megafon for munnen, og i teksten het det at biskopen oppfordret de kjempende nordmenn til å legge ned våpnene. Bladet ble etter klage fra biskopen besluttet å legge ned våpnene. Bladet ble etter klage fra biskopen besluttet å legge ned våpnene.

Langeland forklarte bl.a. at Berggravs egen brosjyre «Folkedommen over NS» hadde tjent som grunnlag for hans anførsler i boken. Det heter der bl. a. at hvis ikke alle NS-medlemmer blir straffet, vil det norske folk for alltid være i villrede. Jeg har villet peke på at også biskopen er i villrede. I mine uttalelser om biskopen bygger jeg på hans egne ord, sa Langeland. Biskopen har jo selv i sin bok brukt betegnelsen «gutta våre som var blitt avvist på sine militære meldingsplasser». Altså dreier det seg om vernepliktig ungdom.

Hvis det hadde vært ubevæpnede og ikke kampdyktige unggutter, hadde det vel vært en enkel sak for tyskerne å hente dem ut av skogen. Men tyskerne hadde lite folk, og det kunne bety store ubehageligheter at noen hundre nordmenn opererte i skogen et par kilometer fra kampområdet. Det måtte derfor være høyst velkomment for tyskerne at biskopen ville få guttene ut av skogen.

Langeland peker på at biskopen i sin bok hevder å ha sagt til tyskerne at guttene i skogen ikke var framtidsrør, men tjenestepiktige menn som ikke hadde fått anledning til å melde seg til sine avdelinger. Ifølge biskopens egne ord var hensikten den å få de norske guttene til å legge fra seg våpnene og bli med ham til Oslo.

Bergsvik erklarte i sin forklaring at han var blitt meget sint over Berggravs brosjyre «Folkedommen over NS». Biskopen ville skape en isfront under rettsoppjøret.

Biskop Berggrav forklarte som vitne at han tre ganger offentlig har gjort rede for turen til Krokskogen. Foranledningen til turen var bl. a. en samtale med politi-

mester Welhaven som fortalte at de våpenløse norske gutter ble «peprett» av tyskerne. Senere på dagen ble biskopen oppsøkt av en Røde Kors-lege som pekte sterkt på de tyske trusler om at disse sivile ville bli betraktet som framtidsrør og skutt. Redaktør Anker Olsen hadde henstilt til Berggrav som biskop og kristen å gjøre hva han kunne for å hjelpe. Direktør Prytz hadde også henstilt til biskopen om å hjelpe. Berggrav hadde søkt råd hos politimester Welhaven som mente at biskopen burde ta det ansvar å reise til Krokskogen. Jeg følte det som en plikt å påta meg å hjelpe, sier han, ikke noe menneske kan vel tro at jeg gjorde dette med noen lyst. Biskopen var blitt beordret av general Engelbrecht til en konferanse. Engelbrecht hadde sagt fra at uten tyskernes samtykke kunne ikke turen gjennomføres. Det var selv sagt ikke på noen måte hensikten å stanse de vernepliktige som var på vei til avdelingene. Jeg fikk forsikringer av Engelbrecht om at jeg skulle få gå alene sammen med norske politifolk opp i skogen. Men den tyske eskorte var nødvendig, sa Engelbrecht, for å kunne passere de tyske veisperringer.

I skumringen ute i skogen ved Stubdal traff biskopen på en norsk oppklaringspatrulje, som bekreftet at de norske guttene var kommet vel fram. Biskopen hadde gitt patruljelederen de opplysninger han hadde om tyskerne. Turen viste seg altså å være helt overflødig — heldigvis.

Politimester Welhaven bekreftet som vitne at han hadde fått henvendelse fra fedre som fortalte at deres sønner virret omkring i Nordmarka. Vitnet hadde oppfattet det slik at dette var unge gutter som befant seg i en vanskelig situasjon. Biskop Berggrav hadde den 15. april søkt politimesteren fordi han også hadde fått henvendelser om guttene i Nordmarka. Det var en selvfølge at biskopens aksjon var av human karakter.